

Herpetologische waarnemingen in de Corrèze

Ingezonden: januari 1982

EDO
VAN UCHELEN
Parel 5
3641 XM
Mijdrecht

Begin augustus bracht ik mijn vakantie door in de Franse streek de Corrèze. We (ik en mijn ouders) kampeerden op het terrein van een Nederlandse boer in het gehucht Jougounoux. De temperatuur overdag was ca. 30°C en 's avonds viel er regelmatig regen. De omgeving was heuvelachtig met veel bossen en beken. Op de heuvelhellingen waren veel vochtige weilanden waarin roodbontkoeien graasden.

AMFIBIEËN

De streek bleek, bij nader onderzoek vrij rijk te zijn aan amfibieën, waarschijnlijk door de aanwezigheid van veel, stilstaand water bevattende, poeltjes. Vijf poeltjes werden door mij nauwkeurig op amfibieën onderzocht.

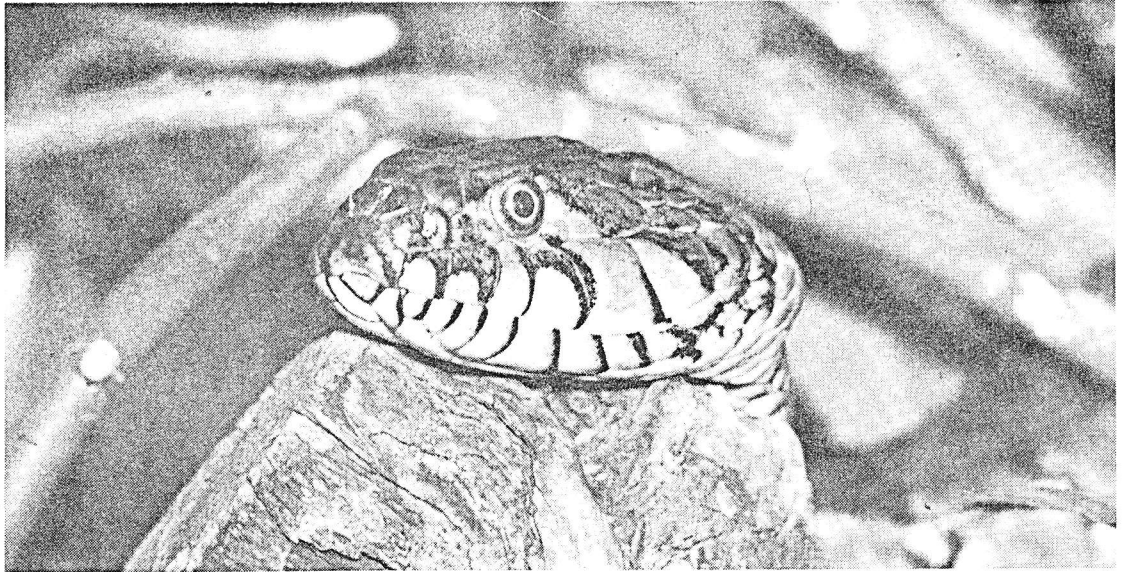
Er bevond zich een poel langs de "weg" in Jourgounoux. De poel was ca. 3 m bij 3 m groot en sterk overschaduwde door brandnetels en braamstruiken. Het water-tje werd gevoed door de overloop van een betonnen drinkbak voor het vee. Het water kwam uit een gat in de grond en was kraakhelder. Temperatuur 13°C. Het wateroppervlak werd vrijwel geheel bedekt door kroos en in de bodem wortelend sterrekroos.

Op de bodem bevond zich een laag bladeren met daaronder klei. Diepte ongeveer 60 cm. De tweede dag na aankomst werd de poel met een schepnetje benaderd. Toen ik ongeveer 2 m van het water was verwijderd en het oppervlak kon zien zag ik zeer vele "kolkjes" wegschieten. Een snelle haal met het schepnetje bracht een aantal dikkoppen van de vroedmeesterpad boven water. De diertjes waren groot: ca. 6 cm. De rugzijde was grijsachtig gemarmerd en de buik wittig. Bij nader onderzoek met het netje bleken zich ook larven van de draadstaartsala-

mander *Triturus helveticus* en larven van libellen in het water te bevinden. Deze rovers zullen zeker menige amfibie-larve naar de andere wereld hebben geholpen gezien de grote aantallen waarin ze voorkwamen. Ondanks veelvuldig zoeken met de zaklantaarn 's nachts werden er in de omgeving van de poel geen volwassen amfibieën waargenomen.

Een ander watertje bevond zich in een weiland en was waarschijnlijk bedoeld als drinkpoel voor het vee. De poel is rechthoekig van vorm (4 bij 2 m). De diepte was ca. 70 cm. Temperatuur: 15-20°C. Gezien het vrij grote wateroppervlak en de hoge temperaturen overdag zal vrij veel water verdampen dat wordt aangevuld door een sijpelend mini-beekje dat zo uit de grond te voorschijn komt. De poel is niet door struiken overschaduwde en ligt 's middags in de volle zon. In het water bevinden zich geen waterplanten, wel veel graspollen die in het heldere water hangen. De bodem bestaat uit zeer zachte grijze klei.

Toen ik door het heldere water van de poel heenkeek zag ik op de bodem een aantal volwassen marmersalamanders (*Triturus marmoratus*) liggen. Ik bukte voorover om ze beter te bekijken. Door de trillingen van de grond echter, veroorzaakt door mijn bewegingen, schoten de salamanders de zachte modder in waarin ze helemaal verdwenen. De dieren waren vrij schuw en maar op één manier goed te vangen: aan een stukje garen bond ik een regenworm en liet deze, voorzichtig, zonder me te bewegen naar beneden zakken voor de kop van de marmersalamander. De salamander reageerde direct door fel toe te stoten. Ik liet hem even "doorbijten". Vervolgens haalde ik het draadje op en viste de salamander boven water waar ik hem met de hand greep. Het dier probeerde zich nog

Natrix maura.
Foto: FOEKEMA.

te verdedigen door te bijten. Met deze succesvolle methode heb ik een tiental *Triturus marmoratus* gevangen waarvan ik een paartje heb meegenomen naar Nederland.

Een ander biotoop werd aangetroffen in een grindafgraving langs een (vrij drukke) weg. Daar was een plas van ongeveer 4 bij 7 m ontstaan door stagnerend regenwater. Hij was ongeveer 30 cm diep en de temperatuur lag rond de 20°C. Langs de oevers groeide pitrus en gras, in het water bevond zich vrij veel alg. De bodem bestond uit klei en grind, bedekt door wat blad. De poel lag in de schaduw van omringende bomen.

Ik kon gemakkelijk door het water van de poel heenlopen vanwege de geringe diepte en de vrij harde bodem. Tijdens dit waden schoten enkele volwassen *Triturus marmoratus* voor mijn voeten uit. Ook werden er zeer veel larven van deze salamander aangetroffen alsmede enige larven van *Alytes obstetricans*.

In een typische veedrinkpoel op een heuvelhelling werden ook nog enige waarnemingen gedaan. De poel is ovaalvormig en ongeveer 3 bij 2 m groot. Diepte 30-40 cm. De oeversranden van de poel zijn verstevigd met leistenen zodat de koeien tijdens het drinken niet kunnen wegzakken. De temperatuur van het water was, midden op de dag in de volle zon

23°C. Het water was helder, er groeiden geen waterplanten in en er was geen alg. De bodem bestond uit een dikke laag zachte, grijze kleiachtige modder.

In deze modder vonden de vele larven van *Alytes obstetricans*, de vroedmeesterpad een goede schuilplaats. Toen ik de poel benaderde en hard op de grond stampte, plompte er een groene kikker, *Rana esculenta* het water in en verdwenen de dikkoppen in de modder. Nadat ik enige dikkoppen had gevangen met een netje zag ik dat deze diertjes veel verder gemetamorfoseerd waren dan de dikkoppen uit de eerste poel. Ze hadden al grote achterpoten en bij sommige begonnen de voorpoten ook al door te komen; de snellere groei wordt waarschijnlijk veroorzaakt door de hogere watertemperatuur.

Buiten deze vier biotopen werden ook nog enkele andere amfibieën aangetroffen. *Rana temporaria* (bruine kikker) en *Rana dalmatina* (springkikker) in de vochtige loofbossen (hier zullen waarschijnlijk ook volwassen *Salamandra salamandra* (vuursalamander) voorkomen en *Bufo bufo* (gewone pad) 's nachts met de zaklantaarn op het kampeërterrein. Langs de diverse stuwmeren kwam *Rana esculenta* algemeen voor.

Jammer genoeg heb ik geen enkele boomkikker, *Hyla arborea* of *Hyla meridionalis* gehoord of gezien.

REPTIELEN

Verreweg het talrijkst was de muurhagedis, *Podarcis muralis*. De dieren werden vrijwel overal, op zonnige plaatsen waargenomen. Ze hadden de normale grauwe vorm.

Langs de wegbermen in Jougounoux werd ook nog *Lacerta viridis* (smaragdhagedis) gezien. De dieren hielden zich op tussen de braamstruiken en het hoge gras. De hagedissen lagen vaak te zonnen op de rand van de weg, zodat ook af en toe doodgereden dieren werden gezien. *Lacerta viridis* was niet te vangen vanwege zijn snelheid, schuwheid en talrijke schuilplaatsen zoals stapelmuurtjes, waarin hij vluchtte.

Op de vochtige heuvelhellingen, vaak om en nabij stapelmuurtjes heb ik ook verscheidene hazelwormen, *Anguis fragilis* gevangen. De grootste was 49 cm!

De slangenwaarnemingen zijn tegengevallen hoewel ik moet zeggen dat ik niet echt naar slangen heb gezocht. Alleen *Vipera berus* en *Natrix maura* werden gezien. De

adder, *Vipera berus* kronkelde snel over een paadje tijdens een wandeling. Het dier had de normale zig-zag vorm. *Natrix maura*, de adderringslang, werd langs een stuwmeer dood aangetroffen. Hij was waarschijnlijk door Franse vissers gedood, aangezien zijn kop was verbrijzeld. Een boer vertelde mij dat de vissers ieder slangachtig dier, dat ze zien, doodslaan.

NAWOORD

Ik heb een paartje *Triturus marmoratus* meegenomen naar Nederland. De dieren gedijen uitstekend in een ruim aquarium en zijn niet te onderscheiden van de Spaanse *Triturus marmoratus* die ook in de bak rondzwemmen. Het voedsel varieert van watervlooien tot de grootte van een fikse regenworm.

SUMMARY

The following amphibians and reptiles were observed in Corrèze (France) in August. *Triturus helveticus*, *T. marmoratus*, *Alytes obstetricans*, *Rana esculenta*, *R. temporaria*, *R. dalmatina*, *Bufo bufo*, *Podarcis muralis*, *Lacerta viridis*, *Anguis fragilis*, *Vipera berus* and *Natrix maura*.